
En pigg 175-åring

ULF-ERIK SLOTTE

Finska Läkaresällskapet har firat sitt 175-årsjubileum bland annat genom att ge ut en ny historik över det ärevördiga sällskapets förehavanden under den gångna tidsperioden. Den välskrivna och intressanta boken har mycket att ge både fackmän och icke-läkare, såsom undertecknad.

Den färskta historiken mellan kliniskt vita pärmar omfattar alltså perioden 1835–2010 och som huvudredaktör har professor Johan Edgren fungerat. Han har själv skrivit den historiska delen som inleder boken, medan olika medförfattare behandlar en del specialfrågor. I samband med tidigare jubileer har flera historiker sett dagens ljus, varför de äldre tiderna bara behandlas kortfattat och tyngdpunkten vilar på verksamheten sedan år 1985.

Sällskapets grundare år 1835 var chefen för Medicinalverket, professorn i kirurgi Carl Daniel von Haartman. Till en början var samtliga läkare i Finland anslutna till Sällskapet, men småningom började man ha olika uppfattningar om utvecklingen. Matti Äyräpää gick in för att man borde införa finskspråkig terminologi inom medicinen och grundade år 1881 det finskspråkiga sällskapet Duodecim. Det var och är dock fullt möjligt att tillhöra bägge sammanslutningarna.

Under senare hälften av 1800-talet gjordes många landvinningar, röntgenstrålarna upptäcktes och man började förstå sig på epidemier. En tilltagande specialisering ägde rum samtidigt som folkhälsovårdens betydelse ökade. På 1900-talet ökade språkgrälen också inom den medicinska världen och speciellt förhållandena vid Helsingfors universitet förorsakade heta debatter. Förbudslagen (1909–1932) ställde mängden läkare inför en knepig situation, då det gällde att avgöra i vilken grad patienten behövde ett recept på alkohol för sin åkomma.

Edgren behandlar också mötesverksamheten, symposier och kurser, exkursioner och medlemskårens sammansättning. Likaså presenteras hedersledamöterna samt styrelser och funktionärer under den aktuella tidsperioden. Sällskapets ekonomi samt pris och stipendier får även en detaljerad genomgång.

Per Rosenberg skriver om medlemmarnas vetenskapliga verksamhet och vilka belöningar som kommit dem till del. Johan Lundin åter redogör för Finska Läkaresällskapets Handlingar som utkommit sedan år 1841. Johan Edgren berättar om Sällskapets olika lokaliteter i Helsingfors inklusive det nuvarande hemmet på Johannesbergsvägen 8 i Lill-Mejlans.

Sällskapet inköpte år 1997 Villa Aikala som tidigare tillhört urmakarmästare Erik J. Herlin (senare Aikala). Villan renoverades grundligt och dessutom lät man uppföra ett annex intill. Området ligger på promenadavstånd från kliniker i Mejlans. Dessa två byggnader fick sedermera de skämtsamt bevingade namnen Fyllan och Villan. Även den svenskspråkiga Medicinarklubben Thorax är delägare i fastigheterna.

Sällskapet innehar också ett värdefullt medicinhistoriskt bibliotek som behandlas av fyra skribenter. Bland dyrgriparna märks bl.a. Benedictus Olais "En nyttigh Läkare Book" från år 1578 och Jöns Jacob Berzelius "Lärobok i Kemien" från år 1808. Sällskapets samlingar omfattar också ett antal porträtt och skulpturer som beskrivs av Eric Ivar Wallgren.

Matti Klockars och Tom Pettersson undersöker på basis av statistiskt material den svenskspråkiga undervisningen i medicin vid Helsingfors universitet. Geografiskt utbildas största delen av de

svenskspråkiga medicine studerandena i Helsingfors.

Halva boken upptas slutligen av en medlemsmatrikel. På grund av personuppgiftslagens integritetsskydd upptar verket från och med år 1935 enbart medlemmens namn, födelseår och boningsort samt eventuellt dödsår och utträde ur Sällskapet. Historiken är även rikt illustrerad. Sällskapet är att gratulera till en förnämlig jubileumsskrift.

Bok:

Finska Läkaresällskapet 175 år - 1835-2010.
240 sidor. Illustrerad
Författare: Johan Edgren (red.)